

ILUSTRIRANI SLOVENEČ

.TEDENSKA.PRILOGA.SLOVENC.A.

Leto VI

23. marca 1930

Štev. 12

Lepote slovenske zemlje: Vipava s Polic

Foto Fr. M.

Upravni odbor naše Narodne banke

ob priliki občnega zbora delničarjev dne 9. t. m. Od Slovencev je v upravnem odboru, ki šteje 22 članov, samo I. Jelačin, v nadzorstvu pa Drag. Hribar. Najvažnejše delo Nar. banke lansko leto je bila zgraditev lastnega zavoda za tiskanje bankovcev, stal je 45 milijonov.

Naša kraljica Marija s svojo svakinjo, romunsko princezino Jeleno, materjo romunskega kralja Mihaila, na sprehodu v Belgradu. (Foto Slavia Press.)

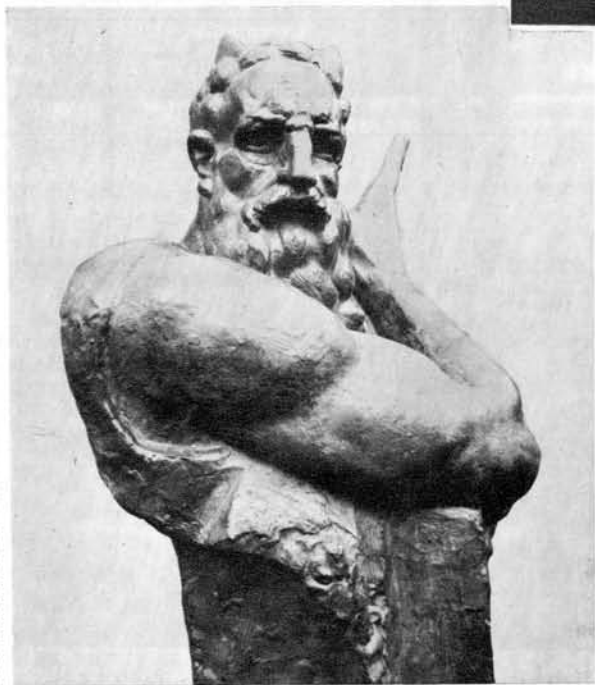
Milan Marjanović, znani hrvaški publicist, sedaj šef osrednjega presbiroja pri predsedništvu vlade, v svojem delovnem kabinetu. Marjanović je danes šef celokupne tiskovne službe v naši državi.

Spodaj: Nova uspela slovenska komedija. Dne 8. t. m. se je vršila v našem Narodnem gledališču premijera izvirne slovenske novitete »Glavni dobitnik«, ki jo je napisal igralec Fr. Lipah. Komedija je vsestransko uspela in prepričani smo, da bo šla uspešno tudi čez vse naše podeželske odre. Spodnja slika nam kaže prizor iz III. dejanja.

Na levi: Poprsje Mojzesa, najnovejše delo velikega jugoslovanskega umetnika I. Meštrovića, ki ga je izročila posebna deputacija predsedniku Masaryku kot jubilejni dar našega kralja. Poprsje je vlitu v bron in visoko 150 cm.

Spodaj: Po jutranjem ribolovu v malem dalmatinskem mestecu.

Na levi: 25 letnica »Ljubljanskega Zvona«. Danes slavi svojo 25 letnico eno najboljših in najbolj priljubljenih slovenskih pevskih društev, »Ljubljanski Zvon« (ustanovil ga je dr. J. Ev. Krek), ki si je pridobilo pod vodstvom svojega vzornega pevovodje, skladatelja Z. Prelovca, trajnih zaslug za slovensko vokalno glasbo.

Spodaj: Udeležence gospodinjskega tečaja na Čemšeniku, ki se je z velikim uspehom vršil letošnjo zimo po zaslugi domačega g. župnika in učiteljstva.

Spodaj na desni v krogu: Tipična slovenska korenina je Jakob Škarja iz Prevoja pri Lukovici. Nedavno je obhajal svojo 80 letnico, pozna ga pa ves okoliš daleč naokrog zaradi njegove poštenosti in prikljupljivega značaja. Mož je polnih 50 let (1876—1926) vodil gostilno, dokler je ni prepustil svojemu sinu.

Na levi: Mali prijateljčki.
(Foto Čatar.)

Na desni: Častitljiva vaška lipa v Žiganji vasi pri Križah na Gorenjskem. — V obsegu meri 15 m, v višino pa 30 m, a njeno starost cenijo na 400 let. Baj je zasadi baron Žigo, čigar graščina je ležala v bližini in je že davno v razvalinah. Vaške lipe so bile središče in bistveni del stare slovenske vasi, zato skrbimo, da jih posajamo tudi v novih naselbinah.

Versko življenje je med našim dijaštvom po nekaterih mestih razvito jako lepo. Zgledna je v tem pogledu Murska Sobota, kjer prejemajo dijaki pogosto skupno sv. zakramente. Zgornja slika nam kaže višje gimnazijce pred portalom tamošnje župne cerkve ob priliki skupnega sv. obhajila.

Začasna nadškofijska stolna cerkev v Belgradu; pred vojno kapelica avstrijskega poslaništva, ki so jo po vojni nekoliko povečali.

Spodaj:
Dvorec belgrajskega nadškofa; pred vojno sedež avstro-ogrškega poslaništva.

Notranjščina stolne cerkve v Djakovu, ki jo je zgradil Strossmayer.

O. Ivan Rafael Rodić, belgrajski nadškof.

Pogled na Slomškov trg v Mariboru s školijsko stolno cerkvijo v sredini.

Na levi: dr. Andrej Karlin, mariborski knezoškof.

Jugoslovanski katoliški episkopat

(I. del.)

»Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega,« je dejal Učenik. Z drugimi besedami bi danes lahko rekli: V posvetnem pogledu je vsak katoličan dolžan pokoravati se državi in njenim organom, v verskem in moralnem pogledu cerkvi in pristojnemu škofu.

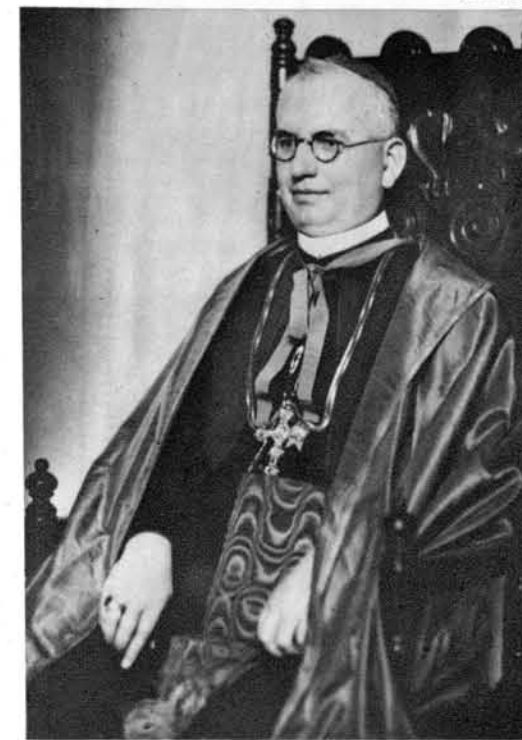
V Jugoslaviji vprašanje škofij in njenih mej še ni definitivno urejeno. Prevrat je povzročil namreč zlasti v Vojvodini tako stanje, da bo treba tam urediti škofijske meje popolnoma nanovo, ustanoviti nove škofije in jih nanovo pregrupirati po nadškofijah. Vse to bo urejeno s konkordatom, ki ga pričakujemo že več let. Danes ima v naši državi svoj sedež 18 katoliških škofov. Postopno bomo objavili ves jugoslovanski katoliški episkopat.

Belgrajska nadškofija je bila ustanovljena sicer že s konkordatom med Srbijo in Vatikanom l. 1914., zasedena je bila pa šele po vojni in obsega Srbijo ter del Vojvodine.

Mariborska ali lavantinska škofija (ust. 1225) obsega bivšo Spodnjo Štajersko, po prevratu pa upravlja tudi dele Koroške in Prekmurja. Spada v solnograško nadškofijo.

Senjsko-modruška škofija spada v zagrebško nadškofijo. Obsega večino hrvaškega Primorja, a za leto njene ustanovitve se sploh ne ve.

Djakovsko škofijo je ustanovil baje sam sv. Peter, a je za časa preseljevanja narodov propadla, l. 1229, je bila pa obnovljena. Obsega Srem in je znana po svojem škofu velikem Strossmayerju.

Dr. Ant. Akšamović, djakovski škof.

Spodaj:

Notranjščina senjske stolnice, posvečene Materi božji.

Pogled na školijski dvorec v Senju; leži ob morski obali in je bil zgrajen l. 1859.

Na desni: dr. Jos. Marušić, senjsko-modruški škof.

Pogled na Senj v hrvaškem Primorju, sedež senjsko-modruške škofije in najstarejše hrvaško mesto sploh.

Spodaj:
Škofijska palača v Mariboru.

Pogled na djakovsko stolnico; na levi od nje školijski dvorec.

Z otočja Južnega morja

Otočje Južnega morja ali Oceanijo nazivljemo ogromno površino med Avstralijo in Južno Ameriko, ki obsega približno 66.000.000 km² morja in le dober milijon kvadr. kilometrov suhe zemlje, razdeljene na neštivilno otokov in otočkov. V glavnem razdelimo to otočje na Melanezijo, Polinezijo, Mikronezijo in Novo Zelandijo. Večina otokov je vulkanskega ali koralnega izvora. Podnebje je povsod tropično, to je povsod vlada večno poletje, ki ga prekinjajo le deževne dobe. Glede na to je seveda tudi rastlinstvo in živalstvo jako bujno. Razne vrste palm tvorijo cele pragozde, po njih pa najdemo rajčice in druge prekrasne ptice.

Pogled na kočo otočanov in skupino domačinov. Hiša je dobro pokrita s palminimi listi.

Na levi: »Stavba na koleh. Da so boljše zavarovani pred sovražniki, zverjadjo in kačami, si postavljajo mnogi otočani svoje koče tudi na kole.

Na desni: Mostiček čez potok v pragozdu. Slika nam dobro kaže neprodarno tropično vegetacijo otočja.

Prebivalstva štejejo te stotine otokov kake 3 milijone, in sicer so to Papuanci, Melanezijci, Mikronezijci in Polinezijci. Večinoma so še na najnižji stopnji človeške kulture. Med seboj se precej razlikujejo, so pa skoraj vsi črnkaste barve. Deloma so še ljudožrci, za orožje jim pa služijo loki, sulice in drugo tako najprimitivnejše orožje. Približno dve tretjini teh otokov je last Angležev, ostali so pa nizozemski, francoski itd.

Primitivni okraski na stenah domačih koč.

Zgoraj na levi v krogu: Nekateri iznajdljivi domačini si postavljajo svoje preproste kočice tudi na veje drevesnih orjakov.

Na levi: Otočani v svoji popolni bojni opremljeni na bojnem pohodu.

Na levi: Predsednik Masaryk (na desno od njega Benes) se zahvaljuje otrokom, ki so mu prišli za 80 letnico čestitat iz vseh čeških pokrajin.

Spodaj: Sanchez Guerra (X), bivši španski ministrski predsednik in eden najuglednejših španskih politikov, se je takoj po povratku iz emigracije lotil zopet političnega udejstvovanja in se na svojem prvem velikem političnem zborovanju izrekel za republiko.

Spodaj: Silne povodnji so zadele pred kratkim južno Francijo. Utonilo je več sto ljudi, porušenihi je več tisoč hiš in brez strehe je ostalo baje par desetisoč prebivalcev. Zlasti so prizadeta mesta Albi, Moissac, Lavaur in dr. Izginili so mostovi, železnice, ceste itd. Katastrofa je vzbudila po vsem svetu iskreno sočutje in po mnogih krajih so uvedli za prizadete tudi denarne zbirke. Slika nam kaže pogled na ulico v Moissacu po povodnji.

Lord Irving, podkralj Indije, ki je začela zadnje čase pod vodstvom Mahatme Gandhija silno in energično gibanje za popolno osvoboditev izpod angleške nadvlade.

K velikim mednarodnim smuškim tekmam v Oslu.

Od 23. II. do 3. III. so se zbrali v Oslu najboljši zimski sportniki skoro vse Evrope (našo državo so zastopali Slovenci brata Janša in Šramel) k ogromni mednarodni tekmi. Zgornja slika nam kaže pogled na znano skakalnico v Holmenkolbakkenu ob času tekom, slika na desni nam pa kaže svetovnega prvaka Horma Pedersena pri skoku.

Island. Znamke v spomin tisočletnice 930—1930 ustanovitve islandskega parlamenta, imenovanega Althingi. Znamke je izdelal dunajski umetnik Ludwig Hesshaimer, deloma po svojih načrtih, deloma po načrtih domačih umetnikov. Znamke predstavljajo: parlament v Reykjavíku, ladja Vikingov v viharju, zimsko prebivališče naseljencev, ladja Vikingov, prisega Vikingov pri zavzetju dežele, starešine jezdi na Thing (skupščino), pomanjkanje lesa (simbolično pokazano), naselbina Thingvellir in Thingvallum jezero, domačinka v narodni noši, narodna zastava, Thing na prostem za časa Vikingov, zemljevid Islandije, naselbina pozimi, domačinka ob vretenu in prisega Vikinga bogu Thor-u. Razen teh znamk je izšla še znamka za zračno pošto (trikotna) s sliko islandskega sokola.

A. Derental:

Singapurska krasotica

Povest

Mimo so korakoma jezdili jahači. Rikše, dvonogi konji, so prožno stopali z bosimi nogami po kamenitem tlaku in peljali vozičke, v katerih so pod svojimi solnčniki napol ležale kitajske ženske ali pa črni Singalezijci, ki jih mesto solnčnika varuje pred solnarico edino visoka prireska v obliki okoli tilnika ovitega konjskega repa. Velik promet se je razvijal brez vsakega ropota: nikjer ni bilo slišati za Evropo značilnega konjskega peketanja ali drdranja vozil. Tukaj, ob ravniku, so jahali jezdecji korakoma, in urno drveči rikše so kakor sence neslišno leteli mimo, ker so bili vsi bosi. Le poredkoma se je zaslislalo presekano zvonjenje, kakršnega se pri nas poslužujejo kolesarji. Naznanjalo je, da se počasi bliža z jadrovino pokrit voz, nekaj sličnega naši nekdanji pošti. V njem sta stali po dolgem dve klopi, na katerih so se ob vsakem kamnu in grapi stresali potniki. Voz je vlekel zebu, grbasti bik, ki pomeni posebno privlačnost za evropske zverinjake. Singaleški voznik ga je bodril s brcanjem z golo peto v trebuh. Včasih je zasukal ročaj svojega zvonca, ne zato, da bi se bal povožiti kakega pešca, ampak zoprej v lastno zabavo. Tisti, ki se jim je ljubilo, so se izogibali.

Ostalim se je izognil zebu sam, ki je jako krotka in ponižna žival... Voz je dohitel Rahmanova, ki je v njem razločil več ženskih postav. Nenadoma je srečal njegov pogled znane oči. Na klopi pri kraju je sedela Harum Čandana. Obrnila je glavo stran, a Rahmanov je opazil, da se je nasmehnila. Ta smehljaj sicer morda sploh ni bil namenjen njemu, temveč se je nanašal na poleg sedečo rumeno in strašno grdo malajsko starko... Vendar je korakal Rahmanov poleg voza dalje. Trenutek pozneje je zletel odondod na tlak žepni robec. Rahmanov ga je pobral in izročil Harum Čandani, čeprav ni bil videl, kdo ga je pustil pasti. Črne, ob sencih malo poševne oči so se nasmehnile, a usta so ostala resna. »Hvala, sir!«, je rekla z nemarno vljudnostjo v malce tuje naglašeni angleščini, in je takoj hitro nadaljevala z drugačnim glasom: »Saj vi niste Anglež? Holanec tudi ne? Ste Rus?«

Rahmanov se je zavzel. Odkod veste to?, je samo mogel vprašati.

Harum Čandana se je zasmejala. Pod živordečimi ustnicami so se za hip zalesketali beli zobje. A poleg sedeča rumena starka ji je nekaj osorno dejala po malajsko, in Harum Čandana je napravila zopet resen obraz.

»Včeraj mi vas je v gledališču pokazal neki vaš rojak, ki tudi nastopa na našem odru... Rekel mi je, da vas dobro pozna: nekoč sta bila z njim celo prijatelja!«

Rahmanov se je spomnil včerajšnjega zamorca, ki ga je tako vztrajno z očmi zasledoval. »Kako pa se piše ta moj rojak? Ali poznate njegovo ime?«